

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom:

„Koroški Slovenec“,

Lidová knihtiskárna,
Wien V., Margaretenplatz 7.

Škopijsi se naj pošljajo na naslov:

Anton Machát, Wien V.,
Margaretenplatz 7.

Lisi

za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane celoletno: K 100—
polletno: K 50—
četrletno: K 25—

Za Jugoslavijo
celoletno: 15 Din.
polletno: 8 „
četrletno: 4 „

Leto I.

Dunaj, 11. maja 1921.

Št. 8.

Kaj nas mučite?

Celovec, dne 5. maja 1921.

Plebiscit je določil pripadnost večjega dela Slovenske Koroške nemški Avstriji. Ne bomo to razpravljali, na kak način in s katerimi sredstvi se je to zgodilo, pribijemo le, da je pred plebiscitom koroški dež. zbor v St. Vidu soglasno in slovesno izjavil, da dobe koroški Slovenci, ako pripade Slovenska Koroška Avstriji, svoje kulturne in narodne pravice in da bodo kot Slovenci v vsem enakopravni državljani.

Avstrijski zastopnik in plebiscitni komisar je isto izjavil napram zastopniku entente in po plebiscitu s posebnim razglasom opozarjal prebivalstvo cone „A“ na to dano obljubo.

Ali je koroške Slovence in entento hotela vlada varati in preslepiti, ali pa je mislila resno. Tretje ni mogoče! Danes je preteklo več kakor pol leta odkar so avstr. oblasti prevzele na Koroškem upravo od jugoslovanskih oblasti. Toda o kaki enakopravnosti Slovencev ni ne duha, ne sluha. Težka je bila naša borba pod staro avstrijsko monarhijo. Trpeli smo mnogo krivic, preganjani smo bili povsod zapostavljeni. Krivice, ki jih je delila monarhistična Avstrija svojim narodom, ni bil najmanjši izmed vzrokov, da se je monarhija zrušila. Toda tista doba je bila samo senca sedanjega trpljenja nas koroških Slovencev.

Danes se občutimo popolnoma zapuščene, brezpravne državljane, s katerimi sme vsaka nemška baraba postopati nekaznovano, karkoli se mu zljubi. Pri nobeni oblasti ne uživamo pravne zaščite. Vse oblasti nas smatrajo za helote, kot podjarmljen narod, ki ga je treba kot narod zatreti z vsemi mogočimi naravnimi in umetnimi sredstvi.

Kakor divje zveri so planili po plebiscitu najeti, seveda ne najboljši elementi nad naše ljudstvo, predvsem na tiste, ki so se za času plebiscita izpostavili za Jugoslavijo. Avstrijska vlada peščico domačih slovenskih inteligentov ni prevzela v službo in domače slovensko učiteljstvo je moralo zapustiti svoje domovino in iti s trebuhom za kruhom v Jugoslavijo. Ostalo je nekaj slovenske duhovščine in še ta je morala po veliki večini zapustiti svoje rojstno deželo. Sistematično se je hujskalo prebivalstvo proti slovenski duhovščini, da ji je ponekod ogrožalo življenje in je sama odšla vsled teh neznosnih razmer, duhovniki pa, ki so iz ljubezni do domače dežele in do naroda, prezirali grožnje, preganjanje in vse trpljenje, so bili s silo izgnani ali prestavljeni in je nemška duhovščina zasegla njihove župnije, ce tudi nevesča slovenskega jezika.

Kulturno življenje, ki je tudi med koroškimi Slovenci zadnja leta poganjalo močne brsti, leži danes popolnoma na tleh. Društveno delovanje, ki bi bilo prej v kulturnem oziru nemškemu sosedu služilo lahko za vzgled je danes popolnoma prenehalo.

Kdor se čuti Slovenec, kdor ne mara postati nacionalni renežat, Slovenec, ki hoče v svojem jeziku čitati knjige in časopise, v svojem jeziku se izobraževati, je v očeh oblasti in orožništva veleizdajalec, jugoslovanski irredentist in se ž njim kot takim postopa.

Pod monarhistično Avstrijo smo koroški Slovenci imeli vsaj dve svoje šoli, ki smo si jih z lastnimi sredstvi zgradili in jih z lastnimi sredstvi vzdrževali, to je narodni šoli v Sv. Jakobu v Rožu in v St. Rupertu pri Velikoveu. Danes niti na teh dveh šolah ni dovoljen pouk slovenske dece v slovenskem jeziku in vkljub vsem določbam St. Germainške mirovne pogodbe ne smemo s sredstvi naših ljubih žuljev otvoriti teh dveh šol.

To ni življenje, to ni niti umiranje naroda, ampak to je trpinčenje slovenskega naroda v Avstriji v zasmech kulturi nemškega naroda. Vlada je žrtvovala težke milijone za to da smo pripadli Avstriji kot državljani. Ako nas hoče imeti in obdržati, potem naj ne ovira in ubija ne naše nacionalne zavesti in ne našega kulturnega razvoja. Prav nič nam ne imponira v monarhiji tako slabo preizkušena metoda, tlačiti narode, in če se narodi temu uprejo in zahtevajo svoje pravice, dolžiti jih veleizdajalstva in irredente.

Misli li vlada, da bomo koroški Slovenci mogli postati kdaj navdušeni državljani, ako bode ravnala z nami ne kot enakopravnimi, ampak kot z državljani druge vrste, kot s podjarmljeni. Namesto, da bi vlada nastavila na vsakem voglu po deset žandarjev in špijонов, naj nam omogoči svobodni kulturni razvoj in naj ne žali naših narodnih čustev. Potem šele bode upravičena pred vestjo in pred celim svetom nastopati proti koroškim Slovincem tako, kakor dela danes.

Rešitev iz splošne gospodarske bede.

Če smo v zadnjem članku „nova doba človeštva“ razpravljali o duhu pravične in prave demokracije, se nehote vsiljuje misel, kako naj posamezni človek, kako naj različni stanovci, ki bodo vedno v človeški družbi, te svoje pravice uporabljajo ali vsak izključno za se, samo v svojo korist, ne oziraje se na druge ali obzirno tudi na druge in sporazumno z njimi.

Velevažno je to vprašanje za naš nadaljni gospodarski razvoj, rekel bi ne samo na razvoj, ampak na gospodarski obstanek človeške

PODLISTEK

Lenčica in zmaj.

II.

„S kom si pa govorila?“ Knezovka je stala pred pečjo in čakala hčere, ki je prihajala z zvrhanim naročjem polen. Lenčica je bila silno rdeča ter vsa zasopljena, in drv je bilo toliko nagromadenih na njenih rokah, da se je komaj videla izza njih.

„Kdo je na vendar bil?“

„Kdo je bil?“ se je dekle začudilo. „Na cesti je bil neki voznik, pa je govoril s konjem, jaz sem se pa smejala,“ se je mislila izgovoriti Lenčica, ali spomnila se je zmaja in se zbala. Zato je razabila odgovoriti.

„Mislila sem, da je bil Pavle. Ali ni bil?“

„Kdo?“ je Lenčica vprašala, in lica so ji zakipela, in srce se je splašilo.

„Zakaj pa Pavle nič ne pride k nam?“

Lenčica je bila tako razburjena, da ni razumela ničesar, in le v prsih ji je poigralo. Pobledele je in zopet zažarela.

„Kako ste rekli, no, recite še enkrat!“

Knezovka se je začudila.

„Ali ni bil Pavle na cesti?“

„Ali niste rekli, naj pride k nam?“ se je izognila Lenčica in se zasmejala. Mati jo je gledala vsa v čudu.

„Ali veš, kaj te čaka za bregom? V studenc moraš, kdaj bi že bila lahko šla!“

„Ali notri je zmaj,“ je plačno vzkliknila Lenčica.

„Kakšen zmaj! Ali si res še tako otročja?“

„Zmaj. Saj je pravila stara mati.“

„Ali se ga bojiš?“

Lenčica je strme pogledala mater. Kako da bi se ne bala zmaja?

„Stari Jernejec se zmeraj jezi in pravi, da se že kali voda. In Podvizovo Mino sem slišala na vasi: Knezova si pa ne upa v studenc, že ve zakaj!“

„Naj govore! Saj vem, druge gredo v studenc, da bi dobile ženina, meni pa to še na misel ne pride,“ se je pohvalila Lenčica in mislila na Pavla. Metala je polena v peč, odkoder se je trgala plamen in švigal proti njej, da je bila v lica kot ogenj.

„Ali Pavle ve za to?“ se je spomnila Knezovka. Lenčica je zopet preslišala mater, in srce ji je začelo vztrepetavati kot riba na suhem.

„Zakaj naj bi vedel?“ je osupnila, a vedela je dobro, kam meri mati.

„Ali ne poideš v studenc?“

Lenčica je zopet ostrmelala. Kako more kdo o tem dvomiti!

„Pojutrišnjem, v ponedeljek pojdem,“ je zaklicala pogumno, da se osrči in prevpije strah; vzela je škap z ognjišča in odhitela sko-

zi duri. Letela je na cesto in potem proti visokemu hrastu, ki je rasel pod goro in senčil studenc. Voda je šumela in se zaletavala v močnem, razpenjenem eurku iz votline, nad katero se je bočila živa skala. Ni bila velika niti visoka, a temna in neznana in kakor vsekana v pečino.

Dekleta iz vasi so hodile vsako leto očistiti votlino blata, ki se je nasedalo po skalah od vode, pronicajoče skozi razpoke. Vrstile so se, vsako leto druga, in dekle, ki bi že rado zamenjalo deviški venec s poročnim prstanom, je že komaj čakalo času, da pride na vrsto. Včasih je komaj zasijala in zazelenala pomlad, je tekla mlada vaščanka v studenc s sladkim upanjem, da se omoži še tisto leto. A zdaj je bil že pozni maj, skale je razen blata prepregel rjav mah, v katerem so hiševali slinasti polži, voda se je kalila, in zato so sosedje zamerili Lenčici, da se je tako bala zmaja.

Stala je pri strugi, in ko je zaslišala zamolklo razburjeno grgranje, s katerim je rohnela voda iz zemlje, se ji je zazdelo, da hrope zmaj tako srdito in bruha vodo iz gore. Nad njo se je razpletal in vihral hrast, včasih je blisnil žarek po gladini, in za trenutek je bilo, kakor da utiha mrmranje v votlini, a takoj nato se je zopet zagnal studenc. Zmaj se je razjaril in brizgnil razpenjen val iz sebe.

„O, Lenčica, ali misliš na ženina?“ Njena prijateljica, Zlatetova Tina, je prišla po cesti

družbe sploh. Ali boj vsakega proti vsakemu, ali skupno sporazumno delo? Ali naj si stojijo nasproti oboroženi delavci in podjetniki, delavci in kmetje, industrijalci in agrarci, da bo gledal vsak edinole za svojo korist, na svoj dobiček na škodo drugega, ali se pa sporazumejo, pokopati bojno orožje in živeti mirno skupaj, kolikor je to na tej revni zemlji mogoče, ker nismo angeli in vsak od svoje strani doprinese nekaj žrtve, ker brez tebi je socialni sporazum nemogoč?

Pred to alternativo, to se pravi pred to izbiro stojimo nujno, če noče človeštvo strmo glaviči v splošni gospodarski in kulturni kaos, v neizogibni propad.

Vsi socialni boji, ki so se začeli v 19. stoletju in ki pretresajo našo dobo tako, da se maje človeška družba v svojem fundamentu, v svojih temeljih, imajo vzrok v tem, da stojijo ti boji večinoma pod geslom: ne eden drugemu vzajemno pomagati, ampak drugega zaslužiti, ga uničiti in si na njegovih razvalinah, na njegovem grobu ustvariti svojo srečo.

Vzrok tem tako usodepolnim bojem ste dve poglavitni zmoti: napačni kapitalizem in napačni socializem.

Kaj je kapitalizem? Če ravno rabi to besedo danes vsak še tako nezrel kričar, vendar ni tako lahko povedati, kaj je kapitalizem.

Poglejmo v človeško družbo sedanjega in preteklega stoletja. To družbo obvladajo še danes mogočni bogataši, veliki bankirji, tovarnarji, veliki trgovci ali posamezniki ali pa še bolj združeni v mogočnih trustih, ki potem poljubno določajo cene za vsako življensko potreščino. Tako so vsi drugi sloji, drugi stanovni izročeni na milost in nemilost tem ljudem. Potemtakem bi bil torej kapitalizem gospostvo kapitala, gospostvo denarja, blaga in strojev nad delavcem: je struja, je nauk, ki uči, da mora vladati kapital, stroji in denar nad človekom, zato da se tudi dohodki, dobički ne smejo porazdeliti, temveč se morajo kopičiti, da se s tem zopet dvigne produkcija.

Jasno je, da to ne more držati. Gotovo je, da brez kapitala ni mogoče shajati, kajti gospodarstva brez kapitala sploh ni, brez denarja in blaga. Človek ne more stvariti, zato mora imeti stvarino, ki jo obdeluje ali izdeluje. Kapitalizem je le prevlada, je gospostvo kapitala, če kapital dobi tako oblast nad človeka, da hoče le več ni le več, brez ozira na to, ali je to proti načelu pravice in ljubezni, če brezskopno izkorišča slabejšega, če pozabi da za produkcijo ni potreben edinole kapital, ampak tudi delo, človeško delo, delo duha in delo roke.

Tu pa prihajamo že k drugi poglavitni zmoti današnje dobe. Kakor namreč kapitalizem pri produkciji uvaža samo kapital, samo denar, blago in stroj in se nič noče ozirati na osebnost delavca, tako je nastala zopet nasprotna zmoti, ki povdarja, da je edinole de-

in zdaleč klical. Prišla je bliže. Lenčica se je obrnila in jo vprašala:

„Ali ne, zmaj je v gori?“

Zlatetova se je na glas zasmejala in tlesnila z rokami.

„Zmaj, zmaj!“

„Ali ne veš tega?“ jo je resno vprašala, in skoro jezno očitaje je bilo v njenem glasu.

„Zmaj, o kakšen zmaj je v gori“, se je šalila Tina, in dvoje rjavih oči je zrlo nagajivo. „Zenina ti bo pripeljal, ženina, ki mu bo Pavle ime.“

Lenčica je skočila k njej in ji z dlanjo zamasila usta.

„Ali ne veš, da je zmaj ugrabil lepo špansko princezino, ko se je možila?“

„Da, da, v resnici! Ali ti ne veš, da je zdaj vrsta na Knezovi Lenčici, da jo požre zmaj!“ se je šalila Tina. „Ha-ha-ha“ Vrgla se ji je na prsi in se ni mogla nasmejati, in za njo se je polastila veselost Lenčice in razposajen in presrčen smeh se je razlegal ob studentu.

„Pst, da ne sliši zmaj!“

V rupi je vršala voda, in biseri so pršali izpod skale.

„Zmaj je v gori, zmaj!“

lavec vir in vzrok produkcije, toda zopet ne posamezni ampak cela družba (societas, socializem), da je delo vse, kapital nič.

Do tega nasprotnega naziranja je moralo priti vsled napačnega pojmovanja kapitala in vsled zlih posledic kapitalizma. Kakor sem omenil prej, na eni strani majhna, a vsemočna stranka velikih bankirjev, tovarnarjev, velikih trgovcev, velikih posestnikov, je pa na drugi strani nastala nepregledna množica proletarcev, delavcev, malih kmetov, obrtnikov, to je ljudi, ki imajo po navadi še velike družine a nič, ali premalo za preživljenje. Kaj čuda, da se je v njih, oziroma v glavi par prebrisanih judov, ki so hoteli s tem maso uloviti in jo porabiti za svoje nečedne namene, da rodila misel, da je le delo vse, da ni samo kapitalizem, ampak tudi kapital (namreč privatni) najhujše zlo, ki se ga zatre s tem, da postane skupna last vseh, ali z latinsko besedo, da se mora vse: denar, blago, posestvo, tovarne (produkcija) socializirati. Tako smo prišli danes preko socialne demokracije do komunizma, ki se izživi ravno v strahovitih požihljah ruskega boljševizma.

Da je tudi ta nauk, ki zamečuje vsak privatni kapital nemogoč, je jasno. Kajti že smo rekli, da je za produkcijo poleg dela, poleg človeške osebnosti, ki ustvarja, potrebna tudi stvarina, blago, kapital, iz katerega se samo more kaj ustvariti. Da je ta napačni socializem nemogoč tudi dejansko, nam kaže ravno sedanja izkušnja, ker tak socializem vodi zopet — če se zdi na prvi mah neverjetno — do kapitalizma. Če hoče namreč kapitalizem nakopičiti blago v rokah nekaterih, tudi sicer (napačni) socializem, komunizem, da ga mora država „za vse socializirati“, torej ga mora tudi „združiti“, nakopičiti. A kdo je država pri tem „socializmu“? Tisti pač, ki so ravno pri koritu, ti razpolagajo potem s temi „socializiranim“ premoženjem s svojimi prijatelji in pristaši, kakor Ljening in Trockij v Rusiji, a ljudstvo sme gledati od daleč in stradati kakor prej. Tako so se nazadnje izpremenila samo imena kapitalistov, a kapitalizem je ostal.

Te dve poglavitni zmoti napačnega kapitalizma in napačnega socializma, ki so po različnih strankah prodirle že do zadnjega delavca, ki koplje premog v zemlji in do zadnjega gorskega seljaka, so mišljenje človeštva docela zastrupili in privedli do sedanjih socialnih bojev drug proti drugemu. Kakor je čutil, smo stopili pri tem že v zadnji odločilni, a mogoče tudi mišičevalni stadij, če se prej ne izpametujemo.

Ta boj je danes na vrhuncu. Kapitalizem se bojuje z vso silo, ne samo v državah zmagovalcev, kjer hočejo ti kapitalisti ugodne uspehe svetovne vojne izkoriščati, da premaganim nalagajo strahovita bremena, ampak tudi v premaganih državah. Tako imajo v Nemčiji, četudi ne več cesarja Viljema, zopet novega vladarja, ki obvlada vse nemško javno mnenje, večkratnega milijarderja Stinnesa, katerega vsemogočni vpliv čutimo tudi v Avstriji. Skoro vsi velenemški listi so denarno od njega odvisni, on je bil, ki je po svojem denarju vodil ravnokar izvršeno glasovanje na Tirolskem in organizira to gibanje tudi v drugih avstrijskih deželah. Ta kapitalizem napenja svoje zadnje mogočne sile, da bi človeštvo zaslužil. Prepričani smo, da ne bo zmagal, da je čas, že tu, ki mu bo vzel moč in gospostvo iz rok, da že pleše smrtni ples.

A ravno tako pa tudi njegov navidezni nasprotnik, napačni socializem. Tudi ta se dviga mogočno sicer v vseh državah, organiziran in financiran iz Moskve. Neverjetno je, koliko zlata je poslal Trockij v Anglijo, Francijo, Italijo, Špansko, Nemčijo, na Švedsko. Vsi puči komunistov v teh deželah, vsi štrajki, izgredi so plačani s tem zlatom. Iz se ne bo konec. A jasno je pa tudi, da ta socializem ne more zmagati. Ker ta socializem ne ustvarja nič novega, še narobe, on samo uničuje. In tako nazadnje zlene in odškoduje zopet le delavca, proletarijat, katerega je hotel rešiti. Tudi ta socializem se že potaplja v potokih človeške krvi.

Ekskluzivno, to je izključno povdarjanje samo kapitala na eni strani, kakor to napačno delo kapitalizem, na drugi strani pa zopet izključno povdarjanje dela v socializmu nas ne

more rešiti iz sedanje splošne gospodarske bede.

Kaj pa potem?

Delo in kapital skupaj. Delavec, človeško delo stoji brezdvomno višje kakor kapital, a obadva se morata spraviti v tako razmerje, da si ne bosta stala nasproti kot sovražnika, ampak da bosta v skupnem, vzajemnem delu poskušala dvigniti gospodarsko stališče človeštva. Učenjaki imenujejo to solidarizem (vzajemnost). Solidarizem ne zametuje lastnine in lastniške pravice, kakor to dela socializem. Ne, nasprotno, on zahteva povečanje števila lastnikov, a ne tistih veleposestnikov, ki imajo cele dežele v rokah, ampak povečanje števila malih lastnikov. Kajti on uči ob enem tudi, da lastnik ne sme delati brezobzira na druge, ampak da ima lastnik tudi dolžnosti do drugih, ali kakor bi rekli bolj učeno: lastnina ne sme biti smoter in cilj sami sebi, in najvišja pravica, ampak ne sme prezreti skupne blaginje. Torej vzajemnost vseh stanov, ne grdi, trdi egoizem, ampak razumevanje tudi svojega bližnjega. Le tak solidarizem more postati podlaga ne samo za različne stanovne, ampak tudi za narode in države, kajti le on postavi za najvišje načelo pravico, ne pa silo kakor kapitalizem in socializem.

Le na tej podlagi je rešitev človeštva mogoča. In to bomo zastopali tudi mi, naš list in naša slovenska stranka na Koroškem. Saj so v resnici v naši stranki vsi sloji, vsi stanovni zastopani: delavec, inteligent, kmet, obrtnik i. t. d.

Toda kaj pa potem z različnimi stanovskimi organizacijami? Organizacija kmetov, delavcev, ženstva? Ali to ne nasprotuje temu duhu solidarizma, duhu skupnosti, vzajemnosti? Nikakor ne, če niso te organizacije zasnovane kot bojne organizacije, eden proti drugemu, ampak če so ustvarjene na podlagi, da ima sicer vsak stan svoje pravice, a tudi svoje dolžnosti. S takimi organizacijami, ki prežijo samo na to, kako bi druge prekanile, kako bi si priborile kak dobiček, a kričijo na vse grlo, če se od njih zahteva, naj tudi svoje dolžnosti izpolnijo, ne bomo daleč prišli. Také organizacije so sicer dobre za gotove kričarje, ki se pri tem poslu mastijo in si polnijo žepa, a so za ljudstvo za nič. Tako se n. pr. v raznih socialno demokratičnih organizacijah delavci posli vzgojujejo samo v sovraštvu do drugih stanov, druge zopet, ki imajo sicer lepo ime, kakor „Kärntner Bauernbund“, so za nekatere velekmete, „herrenbaure“, a navadni, vsaj-slovenski kmet od tega do danes nič ni imel, k večjemu, da se mu je vrgla kakšna kost, če je zatajil svoj narod.

Ne, da bodo imele te stanovske organizacije delavcev, kmetov, obrtnikov pomen in korist, morajo biti zasnovane na podlagi pravičnosti. Zato morajo pa biti tudi mednarodne. Le tako bodo mogli vsi ti stanovni pravično presojati svoje zahteve, pravice, dolžnosti, le tako bodo mogli se nazadnje med seboj sporazumeti. In res se take velikopotezne mednarodne organizacije stanov že pripravljajo in tudi ustanavljajo.

Dokler se pa to ne zgodi, delajmo, posebno mi koroški Slovenci v duhu te skupnosti in vzajemnosti vseh stanov, da se učimo spoznavati ne samo lastne pravice, ampak tudi dolžnosti in ne samo dolžnosti drugih, ampak tudi njihove pravice, delajmo v naši skupni slovenski stranki v tem smislu, da ublažimo med seboj gospodarska in osebna nasprotja, kajti le v tej skupnosti in vzajemnosti leži naša gospodarska in narodna bodočnost.

Ⓐ TEDENSKI PREGLED Ⓐ

Avstrija.

Delegati finančne komisije Zveze narodov, ki so prišli na Dunaj, da proučijo gospodarski in finančni položaj avstrijske republike in da pripravijo tla za širšo pomoč od strani antante, so svoje delo zaključili. Prišli so do spoznanja, da se Avstriji izdatno le tedaj more pomagati, če je sama volje resno sodelovati. Stavili so sledeče predloge:

1. Država naj ne prispeva nobenih podpor več za prehrano ljudstva. (Sedaj je doplače-

vala vlada vsako leto 26 tisoč milijonov kron k prihrani. Državo stané kg moke 80 kr, prodaja se pa po 11 kr. In to naj zanaprej vse odpade!) Stevilo državnih uslužbencev se naj zniža, njih plača se naj ne povišuje.

2. Davki se naj zdatno povišajo, predvsem na premoženje (1500 milijonov), na pijačo (več kot za 2000 milijonov), na sladkor (1600 milijonov), na vžigalice (70 milijonov kron).

3. Tobak se naj podraži za 100%, ravno tako tudi voznja po železnici kakor poštne pristojbine i. t. d.

Če se bi to izvedlo, potem bi država imela prihodnje leto 118 tisoč milijonov izdatkov in 101 tisoč milj. dohodkov. Primankovalo bi torej še 17 tisoč milijonov kron, ki bi se pokrili z notranjim posojilom.

Na te predloge je vlada odgovorila, da so nekateri težko izvedljivi. Pred vsem se ne more ustaviti prispevek k prehrani, ker bi potem nekateri morali dobesedno od glada poginiti. Toda vse politične stranke še niso zavezale gotovega stališča napram temi predlogi.

Zvišanje cen za prevoz prtljage, za osebni in tovorni promet na avstrijskih železnicah. Z junijem t. l. se zviša na vseh avstrijskih železnicah tarifa za prevoz prtljage in osebni promet, z 1. julijem pa za tovorni promet in sicer za celih 100%. Tako bo stala od imenovanega dne voznja po železnici dvajset kron, ako se je dosedaj plačalo deset kron (ali pa prevoz poljubnega blaga).

Zopetna podražitev vžigalic. Glavni odsek je dovolil zvišati cene vžigalicam za 50%. Ena škatljica bo odslej veljala ne 80 v temveč 1 krono 20 vinarjev.

Zvišanje cen sladkorju. Od 1. maja t. l. veljajo za 1 kg sladkorja sledeče cene v drobni prodaji: sladkor v kockah 126 kron, bel zrnati 128 kron, surovi (rujavi) 116 kron.

Solnograška in Zgornja Avstrijska sledite zgledu Tirolske. Po soglasnem sklepu solnograškega deželnega zbora z dne 27. aprila se ima, ako zvezna vlada ne določi za celo državo prejšnjega termina, vršiti ljudsko glasovanje, ali se zahteva priklopitev k Nemčiji ali ne, nepreklicno dne 29. maja t. l. Slično se glasi tudi sklep zgornjeavstrijskega deželnega zbora od istega dne, samo da še ni znan dan glasovanja.

Med Avstrijo in Ameriko nastopilo zopet mirovno stanje. Ameriški senat je sprejel pred kratkim resolucijo senatorja Knoxa, katere četrta točka pravi, da se izjava kongresa z dne 7. decembra 1917, po kateri je nastopilo vojno stanje med ameriški Združenimi državami in nekdanjo Avstro-Ogrsko, razveljavi, vsled česar je vojno stanje končano.

Upeljava 24urnega štetja časa na železnicah, poštah in v uradih. Od 1. junija t. l. se bo upeljavalo v Avstriji, kakor je to tudi že v vseh osednih državah razun v Nemčiji v veljavi, 24urno štetje časa. Štetje se začne z eno ponoči in se pride z 24 na dvanajst ponoči. Po tem štetju je n. pr. popoldne ob treh — ob petnajstih in ob ednajstih zvečer — ob triindvajsetih. Ta način štetja olajša znatno poslovanje in ubrani marsikatero zmote in nejasnosti. V začetku se bomo tej novosti malo težko privadili, vendar pomislimo, da smo se morali in se moramo prilagoditi še hujšim in neprijetnejšim novotarijam!

Nemčija.

Francija je bila pripravljena, da zasede 1. maja Poruhrsko ozemlje, vendar pa je odgodila pohod, da se Nemčiji da priložnost za premislek. Vrhovni svet antante je med tem spremenil oni del versajlske pogodbe ki se tičejo obnove in plačilnih pogojev. Nemčija bode morala žrtvovati sledeče dohodke:

1. Oddati vse dohodke carine in iznos vse izvoznine in uvoznine.

2. 25% pristojbino od vrednosti vsega nemškega izvoza.

3. Vsa plačila, ki jih bo morebiti predlagala nemška vlada in jih bo odobril garancijski komite. Nemčija bode morala dostaviti gradivo in delovne sile, ki bi jih zahtevala vsaka izmed zavezniških držav za vpostavo upostojenih ozemelj.

Vrhovni svet je naznanil nemškemu poslaniku v Londonu sklepe, ki so bili storjeni

od zavezniških vlad. Nota vsebuje predvsem nemške kršitve, posebno razorožitev. Nemčija je po mnenju antante samo deloma razorožena, ima še preveliko topov, puški in strojnice. Zlasti obstojajo iregularne vojaške organizacije, ki morejo združene postati jedro znatne armade. Če se Nemčija izgovarja pod pretve da ne more biti proti revolucionarjem in komunistom brez zaščite, tedaj trdi antante, da ji zadostuje 100.000 mož, ki jih sme imeti po mirovni pogodbi. Nadalje vsebuje ta nota vojaške ukrepe antante v zvezi z zasedbo ruhrskega ozemlja. Pozivlja nemško vlado, naj pove plačilne pogoje in jamstva za izplačilo nemških dolgov. Dokler Nemčija ne izpolni vseh svojih obveznosti, bodo trajali vojaški ukrepi na suhem in na morju. Nemška vlada se mora odločiti do 12. t. m.

Poljska

Vstaja v Gornji Šleziji. Tretjega majnika, na dan poljskega narodnega praznika, so zasedle poljske čete z oboroženimi civilnimi tolpami gornji del Šlezije. Skoraj vsi kraji osrednjih in južnih okrajev so v oblasti poljskih vstajev. Vstaji so večinoma mladi ljudje, oboroženi z različnim orožjem. Plebiscitna komisija je izrekla obsedno stanje. Na več krajih je prišlo do krvavega spopada med vstaji in antantnimi vojaki. V mestu Ratibora imajo Italjani 32 mrtvih in 60 ranjenih. Medzavezniška komisija je pozvala nemške dobrovoljce v Opoljah, da sodelujejo pri delu za red in mir. Poljska vlada je poslala antanti prošnjo, da vpostavi mir in red v Gornji Šleziji na ta način, da izda odlok, ki bi določil pripadnost Gornje Šlezije v zmislu določil mirovne pogodbe in plebiscita.

DNEVNE VESTI IN DOPISI

Celovec. (Nesrečni slučaj. — Dve osebe mrtve.) V torek 3. t. m. se je zgodila pred celovško mestno hišo na Novem trgu težka nesreča. Ob ednajstih ponoči se je odtrgal precejšen del tik pod streho se nahajajočega robnika mestne hiše ter padel iz 22 metrov višine na cesto. Na usodnem mestu se je ravno ob tem času nahajal neki knjigovodja s svojo soprogo in desetletno hčerko. Prva dva je zadela teža zidovja tako nesrečno, da jih je popolnoma pokopala pod razvalinami. Mož je zadobil tako močne poškodbe, da je bil na mestu mrtev, njegova žena pa je umrla, ko so jo hoteli prepeljati v bolnišnico. Le hčerki je bila usoda milejša, ker ima zaznamovati manj nevarne poškodbe na glavi in bo okrevala. Vzrok nesreče bo preiskala sodnijska in stavbena komisija.

Izid občinskih volitev.

Rikarjavas. Bauernbund in socialisti 512 glasov, 12 odbor. Slovenska stranka 222 glasov, 4 odborniki. — Odborniki: Wutte Luka pd. Urank na Veselah, Boštjančič Šimen, trgovec v St. Vidu, Stare Pavel, pd. Majdl v Dvoru, Rutar Jurij, pd. Habnar v Malčapah. Reditelji so bili vsi od naspr. strank, da so lažje agitirali. Opazilo se je, da so dajali svojim somišljenikom pred lokalom strankine glasovnice.

Galicija. Bauernbund 5 odbornikov, socialisti 7 odbornikov in slovenska stranka 4 odbornike. Odborniki: Božič Jožef, bivši gerent, Ogris Tomaž, pd. Pevcar na Drabunažah, Urank Janez, pd. Kavh v Encelnivasi, Wutte Valentin, gostilničar v Galiciji. Socialisti so šli prvotno s slovensko stranko, pozneje so se pa pustili podkupiti od Bauernbunda. Udeležba od naše strani je bila zelo dobra. Dobil se je 15 glasov več kokar pri plebiscitu.

Dobrlavas. Bauernbund 9 odbor., socialisti 7 odbornikov in slov. stranka 6 odbornikov. — Odborniki: Krajnc Janez, Gojer Ljudovit, Vastl Martin, Becel Alojz, Mihev Janez in Greif Martin. O raznih mahinacijah nasprotnikov se bo poročalo, ko dobimo zadosten dokazilen material.

Dobrlavas. Dne 12. IV. je imela ga. Weizer Katarnia iz Rikarjevsi tukaj nekó zapuščinsko obravnavo. Sodnik dr. Ehrlich

ji je čital sklep obravnave seveda v nemškem jeziku, da je šla ravno tako neumna od obravnave, kot je prišla tja, ker jo nihče ni vprašal, li razume ali ne. Ko je rekla, da ne razume, je dr. Zhuber takoj zarohnel nad njo, naj bo mirna in poslušna, ker se čitajo postave. Vprašali bi g. sodnika če mu je znam člen 66 mirovne pogodbe o manjšinskih pravicah.

Ruda. Na pritisk nemčurjev je gosp. župnik Stare moral zapustiti našo župnijo in na njegovo mesto je prišel zagrizen nemški duhovnik Laure, ki ne razume slovenskega jezika. V cerkvi in v šoli govori samo nemško. Na ta način se ljudstvo cerkvi odtuja, ker ga ne razume in bolniki umirajo brez sv. zakramentov. Zato ni čudno da govori g. Laure ob nedeljah praznim klopem, ker nemčurji itak ne hodijo v cerkev, naši pa hodijo v sosedne župnije, kjer so še slovenski duhovniki. V šoli ubija otrokom verske resnice v tujem nerazumljivem jeziku v glavo, da se otrokom pristudi veronavk in šola. Zadnjič smo imeli v naši župniji sv. birmo. Ker župnik otrok ni mogel pripraviti na ta sv. zakrament z svojo nemščino, so šli otroci kar brez vse priprave k sv. birmi. Ko pa pride k njemu mati in mu pove, da njena deklica ne razume zadostno nemščine, se nemški gospod kratko odreže: „Dafür ist ja der Katechismus da“. Lep odgovor za dušnega pastirja, ki nima srca za nas, kateremu je glavni namen ne oznanjevanje božje besede, ampak germanizacija. Zahtevamo od ordinarijata, da nam da duhovnika, ki je izšel iz našega ljudstva, ki razume naše težnje. Ako je škofijstvu kaj na tem lečeče, da ostane ljudstvo verno, naj nam nikar ne usiljuje nemškega župnika.

GOSPODARSKI VESTNIK

Dve boleznii kot posledici prestane rdečice pri prasičih.

Po nemških strokovnih virih posnemamo opis dveh presičjih boleznii, ki se pojavljata po prestani rdečici.

Prva bolezen povzročajo po enem do treh tednih, ko je rdečica prestala, težko dihanje. Živalnost živali odjenja. Obbolele živali so nekam pobite, rade polegajo na prsi in komolce, po koži, posebno na ušesih in na vratu, včasih tudi po vsem životu, pa postanejo nekako modrikasto-rdeče. Ako se živali pregibljejo, se opaža prej omenjena modrikasto-rdeča barva še bolj živo. Kakor hitro se pojavijo znaki te bolezni, je najboljše, če se žival zakolje, ker takrat je njeno meso še užitno, kajti bolezen je neozdravljiva in nalezljiva. Krma ob tej bolezni prasičem ne ugaja. Živali tudi pokajšujejo, kar traja prav lahko nekaj tednov; težave zaradi dihanja pa se večajo in naposled se žival takorekoč zaduši.

Bolezen povzročajo menda bacili rdečice (*bacillus erisipelatos suum*), ki imajo to lastnost, da žive po prestani rdečici v živali še dalje ter so vzrok, da se na srčnih zaklopnih napravijo neki izrastki.

Druga bolezen se pojavi več tednov potem, ko je prasič prestal rdečico. Žival prične splošno hirati. Pojavita se otežkočeno, kratko dihanje ter trenje kit in členkov; prebavljanje ni več v redu, po koži se napravijo izpuščaji. Ker je tudi ta bolezen do zdaj neozdravljiva in kužna, torej nalezljiva, zato je ob njeni pojavi najboljše, če se obolela žival takoj zakolje.

V obeh primerih naj se vsi deli obolele živali, ki se jih ne porabi takoj, globoko zakopljejo, nikakor pa se jih naj ne zažene kar tako proč ali celo v vodo, ker bi se s takim ravnanjem bolezen utegnila zanesti drugam.

Meso živali, ki se jih zakolje v sumnji, da so obbolele za katero pravkar omenjenih boleznii, je užitno le tedaj, če je bilo prej dobro presoljeno in dobro prekuhano.

Obe boleznii se pojavljata tudi pri nas in zlasti smo že slišali tožiti prasičerejce o oni bolezni, ki povzročajo vnetje kit in členkov ter kožne izpuščaje. Zaradi tega opozarjamo prasičerejce, naj ne čakajo vedno tako dolgo, da je že prepozno, ampak naj vprašajo za svet živinozdravnika ter potem sumljive živali v danem primeru zakoljejo.

Kreditna akcija antante. (Nadaljevanje).

V zadnji številki je pričel naš list nekaj splošnih podatkov o pričetku antantne kreditne akcije za Avstrijo. Vseboval je tudi v glavnih obrisih možnosti in obšne predpogoje uspevanja te akcije. Slednji tičijo pa predvsem v ustroju gospodarstva avstrijske države same, kar naj pokaže današnji članek.

Dne 25. aprila t. l. so se pričeli na Dunaju oficijelni pogovori odposlancev finančne komisije Zveze narodov z avstrijsko vlado. Gre se tu za to začrtati pot in ustvariti načrt, kako naj se v podrobnem izvede akcija, kaj je za ureditev in obnovo avstrijskega narodnega gospodarstva in istočasno za možnost dovolitve kredita potrebno in kako se naj ta porabi.

Delegati so predali dne 28. IV. t. l. potem zveznega kanclerja zveznemu finančnemu ministru memorandum (kateremu se v pojasnilu tu dostavlja nekaj pripomb) bistveno sledeče vsebine:

Prvi predpogoj ozdravljenja gospodarstva je ureditev denarnega vprašanja. Treba je, da se vstali vrednost denarja, da se zabraui nadalnje padanje avstrijske krone, z drugimi besedami, da se skuša dati kroni eno gotovo, stabilno plačilno moč v tu- kakor v inozemstvu. To je osnova zaupanja v denar in to povzroči lažji razvoj gospodarstva, trgovine, veselje do dela, olajšuje medsebojne kreditne operacije, koristnejšo uporabo kapitala v in izven države, med posamezniki kakor med državami. Da pa je kaj upanja na stabilizacijo valute, da dobi denar eno gotovo plačilno moč, mora v prvi vrsti ustaviti bankovna banka izdajanje novih bankovcev.

Pozneje pa bo treba denarstvo osnovati na popolnoma novi podlagi, vstvariti temelj novi bankovni banki, katera bo imela nalogo zosnovati način izdajanja, množino dovoljivega izdanja in primerno kritje bankovcev. Na podlagi tekočih pogajanj dovoljeni zunanji kredit se bo raznu za omogočitev redne dohoda živil iz inozemstva in pozneje omenjenega uporabil za ustanovitev novega bančnega instituta.

Da pridemo k stvari nazaj je nadaljni korak k obnovi zabranitev oziroma odprava nesoglasja v državnem finančnem gospodarstvu med dohodki in izdatki kajti sedanji način kritja državnega deficita — z poljubnim izdajanjem novih bankovcev — mora prenehati. Tako „kritje“ zadosti le trenutni potrebi, v resnici pa ne samo poveča dolg države, temveč slabi gospodarstvo, ugled države, povzroča posredno draginjo, ustvari ali poveča nezaupljivost v finančno moč države, kar spet onemogoči ali vsaj otežkoči v potrebi najem tudi notranjega posojila.

Ko pa od danes na jutri brez občutne odškoditve gospodarstva, narodnega kakor onega posameznikov ni mogoče poljubno povečati dohodka ali pa znižati izdatke in ker v sedanjem slabem finančnem stanju države tudi ni mnogo računati na uspevanje eventualnega notranjega posojila, bo služil poleg gori omenjenega predstoječi zunanji kredit v pokritje deficita do upostavitve ravnotežja v državnem proračunu na podlagi lastne državne finančne moči ter s pomočjo davkoplačevalcev.

Sedaj se je pa treba poprijeti drugega vprašanja: kakšne možnosti obstojajo oziroma kakšna sredstva so vladi na razpolago spraviti v državno finančno gospodarstvo ravnotežje, izjednačiti izdatke z fiktivnimi dohodki in to brez prevelike obremenitve državljanov, brez obremenitve, ki bi mogoče resno ogrožala nebroj eksistenc, ki so doslej produktivno delovali v narodnem gospodarstvu? Davki, posredni kakor neposredni so dosegli že tako višino, da je težko misliti najti možnost, jih še nadalje povečati. Užitinski, prometni kakor drugi indirektni davki, povišani v zadnji dobi, so povzročili le še večjo draginjo, tako, da bi se naravno ta pojav pri zopetnem zvišanju, ponovil in bil vzrok novemu padanju krone.

Zato predlaga delegacija avstrijski vladi, naj skuša najprej omejiti državne izdatke kolikor dopustljivo le na najnujnejše potrebščine.

Predvsem naj vlada opusti dajati državne podpore v obliki, da nudi prebivalstvu gotova živila po neprimerno nizki ceni. Ta doplačila države na nakupno ceno teh živil naj bi se o-

mejila na vsoto, potrebno za oskrbo najrevnejših. S tem bi si država prihranila precejšnjo vsoto kakor razvidimo iz sledeče tabele:

Doplačila države pri živilih, ki se nahajajo v njeni upravi, so v zadnjem proračunu vstavljene s sledečimi vsotami:

Za moko 14.627,5 milijonov kron, za meso 2.958,4 milijonov kron, za mast 3.931 milijonov kron, za kondenzirano mleko 636,8 milijonov kron, skupno 21.253,7 milijonov kron, ali pa 21 milijard 253 milijonov in 700.000 kron.

Nadalje naj se stremi za tem, da se zniža število državnega uradništva in državnih uslužbencev. Ko pa to naenkrat ni mogoče, ker bi vsled tega nastala še hujša beda, naj se pa polagoma pripravijo tla, da se omogoči posameznikom si preskrbeti posebi in zaslužek v privatni službi. Na vsak način pa naj bo sprejemanje novih uradnikov in tvoritev novih uradov izključeno. Dohodki naj se zvišajo uradnikom in uslužbencem samo tedaj, ako je za to potrebna vsota v državi blagajni na razpolago oziroma ako je iz dohodkov gotovo za pričakovati in tudi to le v skrajnem in izjemnem slučaju. Sicer naj se porabi preostanek rajši za zmanjšanje državnih dolgov in zboljšanje valute.

Za vpostavitev in obnovo gospodarstva je tudi nujno potrebno, da se najprej ko mogoče odpravijo omejitve tovarnega in osebna prometa v okviru državnih mej kakor da se olajša tudi promet s sosednimi državami.

To bi bil po načrtu finančne komisije pot, po katerem bi se dalo zopet urediti avstrijsko narodno gospodarstvo in omogočiti državi obstoi.

Avstrijska vlada se je v sporazumu z političnimi strankami nasproti odposlancem — zavedajoč se velikih težkoč in žrtev, ki jih bo moralo ljudstvo premagati ozir. doprinesiti — izrekla pripravljeno nastopiti to trnjevo pot in prevzeti obveznost začeti čimprej z vso energijo z notranjo reorganizacijo. Ali bo to rešilna pot, se bo pač pokazalo v bližnji prihodnosti. Zaenkrat je smatrati to samo kot poizkus.

Finančni delegati se vrnejo v petek, 6. t. m. v Genevo, bodo podali tam svetu Zveze narodov natančno poročilo o poteku pogajanj na Dunaju in prednesli primerne predloge za izvršitev akcije.

RAZNE VESTI

Katerega stanu je največ na svetu?

To vprašanje se stavlja neki srednjeveški knez svojim dvornikom. Vsak je trdil nekaj drugega. Nazadnje vpraša še svojega d. ornega norca. Ta pa odgovori: „Zdravnikov.“ „Koko to“ se začudi knez, norec pa objubi to takoj dokazati in vsi so bili radovedni. On pa je šel in si obvezal lice, kakor da bi imel zobobol. Tako gre na ulico. In skoraj vsak, ki ga sreča gasočurstvuječe vpraša, kaj mu je in mu daje polno nasvetov, kako naj ravna, da s čimprej znebi neznošnih bolečin. Norec pa vza me vse seboj na dvor in jih pusti čakati pred vorano. Ko vstopi, ga tudi knez pomiluje in mu predpiše nezmožljivo sredstvo. Norec pa zmigoslavno odvzame zavezo in se radostno smeje rekoč: „Samo te ljudi, ki tu zunaj čakajo, sem srečal in vsi so zdravniki in zdravnik je tudi Vaše Veličenstvo, torej je tega poklica ljudi največ na svetu.“

Najmanjše in največje človeško tvorbe. Največja eksportna trgovina mesa Armour & Co. V tej trgovini je zaposlenih 12.000 ljudi, a letno razpošlje ta trgovina v svet do šest milijonov govede, ovc in prasičev. — Največja predilnica pavole je v mestu Adamsu (Massachusetts), kjer je zaposlenih do 80.000 ljudi. — Newyork ima največjo gostilno za tujce, a obenem ima tudi največje ogledalo na svetu. — Najmanjšo uro na svetu je napravil urar v Chicagi, tako da se jo more staviti na prstan namesto kamenčca. Najmanjši slovar je francosko-angleški, ki ima 647 strani in preko 400.000 besed. Tehta samo tri in pol grame in je zaprt v kovinasti škatljici s povečalom. Cela teža znaša 14 gramov in nositi se more na urini verižici. — Največjo knjigo imajo

Združene države. To je zgodovina meščanske vojne. Knjiga je stala dva milijona dolarjev in ima 120.000 strani. Debela je 9 metrov in razdeljena na 120 zvezkov. — Bavarska ima največje tovarno čevljev. V Pirmasenu je tovarna, razdeljena na 61 oddelkov, v katerih je zaposlenih 10.000 ljudi. — Največja pivovarna je v Milwaukee. — Največji barometer je v Parizu, ki je 12 metrov dolg in je nekoč stal na St. Jaqueski cerkvi. — Največji parni stroj se nahaja v rudniku činka v Fredensville v Severni Ameriki. Ta stroj ima 800 konjskih sil. — Najmanjši parni stroj je napravil Maks Kohl v Chemnitzu. Ta parni stroj se more pritrditi na orahovo lupino. V tem stroju gori špirit, ki razvija tisoči del ene konjske sile. — V Londonu se nahaja največja ognjegasna brizgalnica, ki izmeče v eni minuti deset tisoč litrov vode. — Največja tovarna igel se nahaja v Birminghamu, v kateri se napravi dnevno do deset milijonov igel. — Največji zvon Francoske se nahaja v Parizu na baziliki sv. srca Jezusovega na Montmartre. Ta zvon tehta 18.835 kg, a kembelj 850 kg. Glas mu je tako močan, da se čuje na več km daleč.

60.000 vedrov alkohola v kanalu. Odkar je v Ameriki prepovedano točenje alkoholnih pijač, imajo državne in policijske oblasti večkrat priliko, zapleniti tajne zaloge alkoholnih pijač, katere prodajajo tihotapei za visoke cene. Te zaloge so se poleg kazni, ki je zadela lastnika, izlile v kako reko ali v kanale. Tako je po vestih iz Newyorka policija v Garyu (Indiana) izlila te dni preko 60.000 vedrov whiskeyja in vina v kanale. Če bi se zgodilo kaj takega tu pri nas, bi pijanci izpili gotovo vso kanale.

Strahovi.

Ko se ni več bal, je Havzi vstal in je letel k Košniku pravit, da gre pogledat in če gre morda kedo zraven. „Boršajulih da sem zraven,“ je rekel gospodar in sta šla in vsi so kar gledali? Potoma sta srečala Osenika in ga vprašala, če kaj ve pa je odgovoril, da še ve ne. In tako se je kmalu pozabilo in Lobničar o tem nič ne ve, zakaj je Kobla ravn.

Neko soboto je šel Havzi že pred polnočjo domu? in je grozno ropotalo. Trikrat se je pokrižal in na vsakem lasu je visel dež: ker so mu zobje šklepetali, so pri Boštlnu mislili, da je mliu na veter. Pa ni bil. Polom pa je bil vedno večji, ker je Havzi že vedel, da je to strah. Videl ni nič, samo slišal je korake, tako težke, da se je hrib vdajal. Makar se prikažejo. Črne so bile kakor noč v mehu in rdeč ogenj je švigal iz njih; tudi ozbeci so goreli. To so tiste škornje. V podplatih je bilo devetindevetset žebjev takih za ceklje. Pa mu je že prej enkrat Tinči rekel, da se primejo škornje za lošne in jih je zagrabil, pa niso bili lošni, ampak človeška ušesa. Pa je daleč naokoli smrdelo. Desni škornj je udaril trikrat ob tla in je zaškripal:

„Grem in pridem, pridem in grem,
pred seboj gledam, za seboj zrem.
Le z menoj, duša, v Lobnik na raj,
o polnoči gor in nikol več nazaj.
Ena, dve, štir,
tam je Obir,
na Kobli ob zori
še raja hudir.“

Ker je bil Havzi na pol živ in na pol mrtev se je tresel kakor putla v nilinu. Hitro je napravil v pundčhu s palcem leve noge dva okrogla križa in ko je delal tretjega je rekel:
Ena, dve, tri, štejemó mi,
sveto je sveto, strah si ti.“

In že je v Kapli bila ura polnoč, a predno je odbila, so morale biti škornje na Kobli ravni. Zato so čudno hilale. Spet so stopile na Košnikovo kegljišče, na Vrbnikovo fidrno, na Pistotnikovo paštvo in na Zležičevo njivo pod križem, pa so bile gori. In tam ni bilo nikdar več kaj strašnega ker je Stoparjev petelin pev.

Pri Košnikovem križu se pa še danes vidi, kje je udaril škornj ob tla; grozno velika luknja je sred poti in tudi kamenje je zdrobil v pesek. Pesek potrebujejo zidarji. Kegljišča tudi ni več, ker zaceli vse rane. A na hribu tik ob križu so s tistega dne naprej vsako leto nekaj praznov in so vpili „šibišibišajbi“. Ze prihodnjič povem. Juri.